

ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ ТА МЕТАБОЛІЗМУ БАЗАЛЬНОЇ МЕМБРАНИ СУДИН ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ

д. біол. наук, доцент Рибак В. А., к. фарм. наук, доцент Король В. В.
Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

Вступ. Тривалість і якість хворих цукровим діабетом (ЦД) визначається розвитком і прогресуванням пізніх судинних ускладнень цього захворювання. Патологія базальної мембрани судин є морфологічною основою розвитку судинних ускладнень ЦД. Саме тому, знання особливостей будови і функціонування базальної мембрани судин необхідні для розуміння механізмів розвитку діабетичних ангіопатій.

Мета дослідження. Вивчити особливості будови та метаболізму базальної мембрани судин при ЦД.

Матеріали та методи. Переконливі епідеміологічні дані свідчать про існування вірогідного взаємозв'язку між рівнем глікозильованого гемоглобіну (HbA1c), який відражає середній рівень глюкози за останні 3 місяця і ризиком розвитку серцево-судинних захворювань (ССЗ) і смертності. Рівень HbA1c 5,7-6,4% свідчить про наявність переддіабету, $\geq 6,5\%$ про ЦД, 8% або більше – про його декомпенсацію. HbA1c прийнято досліджувати 1 раз на місяць у пацієнтів з нестабільним перебігом ЦД, а при стійкій компенсації ЦД – 1 раз на 6 місяців. При збільшенні рівня HbA1c на 1% ризик розвитку ССЗ зростає на 10%. Тому, HbA1c є важливим діагностичним маркером порушень вуглеводного обміну і головним критерієм для визначення тактики лікування ЦД та попередження ССЗ.

Отримані результати. Основною зміною будови базальної мембрани при ЦД є її потовщення за рахунок накопичення в її шарах: фібрину і колагену – в дрібних судинах, а колагену, ламініну і фібронектину – в великих судинах. Відмінною особливістю зміни стінки великих судин при ЦД є лінійне відкладання кальцифікатів в серединному шарі судини, яке визначається при рентгенологічному дослідженні. В основі таких змін мембран судин в умовах гіперглікемії лежить або підвищений синтез мембрани судин, або її знижений катаболізм, або сполучення обох процесів. Частина досліджень показала наявність зниженого катаболізму базальної мембрани судин при ЦД, що зв'язують з такими причинами як: зниження активності лізосомальних ферментів, які беруть участь в розщепленні білків базальної мембрани; неферментативне глікозилювання білків базальної мембрани, в процесі якого глюкоза зв'язується з вільними аміногрупами білків мембрани і утворюються зв'язки за типом N-глюкоза і O-глюкоза. Вважають, що саме зв'язки N-глюкоза знижують катаболізм колагенової частини базальної мембрани судин, що призводить до її потовщення.

Висновки. Таким чином, перебудова базальної мембрани судин при ЦД призводить до порушення основної функції мембрани – бар'єрної. Причини перебудови базальної мембрани судин при ЦД полягають в тих метаболічних і гемодинамічних змінах, які супроводжують перебіг ЦД.